

DOLORS PIERA

Mestra, política i exiliada

Cañellas i Rosa Toran

Premi Leonor Serrano i Pablo 2002, d'història de l'educació.
Publicacions de l'Abadia de Montserrat i Ajuntament de Barcelona.

Aquest és un llibre que em va regalar el meu fill pel Sant Jordi del 2005 i que no he llegit fins aquest estiu 2006, això passa sovint, oi? Vull comentar-lo perquè em va agradar i em va fer conèixer un passat que ha estat ignorat per la gran majoria de les generacions que vam néixer en els anys foscos del franquisme i segurament també serà una descoberta per qui hagi nascut en els anys del que s'anomena transició.

És la biografia d'una dona nascuda el 1910 a Puigverd d'Agramunt, comarca de l'Urgell, i que va morir a Santiago de Xile el 2002. Dolors Piera i Llobera representa una generació de dones, que amb els seus ideals van pretendre transformar la societat. En el cas de na Dolors Piera, ho va pretendre fer a través de l'escola i de l'acció col·lectiva.

Filla de mestre atent a les orientacions de la pedagogia renovadora i crescuda en un ambient familiar vinculat a l'ideari republicà i catalanista, va estudiar magisteri i va viure l'ambient renovador a Lleida en el grup Batec, "una revolta pacífica de mestres digna de ser imitada", segons va manifestar Alexandre Galí. Dolors Piera va ser una de les animadores d'aquest grup de mestres lleidatans que defensaven l'escola laica i única. Es reunien un diumenge al mes a l'escola d'un dels components del grup i explicaven les seves experiències, finalitzant amb un "batec" o acte pedagògic on participaven també pares i mares, veïns i autoritats locals. Molts dels components del grup van seguir les orientacions difoses a través de la revista de pedagogia, d'Ovide Decroly, Roger Cousinet i, sobretot, d'en Celestí Freinet. L'any 1930 ja s'havia organitzat a Lleida, per part dels mestres del grup Batec, la cooperativa per dur a terme experiències freinetianes, el nou corrent propugnava el treball cooperatiu i l'experimentació com a base per a l'adquisició de coneixements, impulsava la correspondència entre centres i l'ús educatiu a l'escola de la impremta per realitzar publicacions escolars. El nucli pioner de Lleida va tenir el mèrit d'expandir el mètode a diversos punts de Catalunya i la resta de l'Estat, va fer un primer congrés a Lleida el 1934, un segon a Osca el 1935 i el tercer que s'havia de celebrar a Manresa s'hagué de suspendre a causa del cop d'estat feixista. Durant la guerra no es va aturar la pràctica del mètode. Va ser a la seva fi, al 1939, quan es va interrompre, però els pioners que l'havien impulsat a Catalunya el van escampar des de l'exili a Mèxic, Cuba...

Llegint tot aquest recorregut de la vida d'aquesta professional queda evident el retrocés que va suposar la guerra i encara més els anys del franquisme, els mestres que es van quedar van haver d'enfrontar-se a depuracions i a l'impuls d'un ensenyament oficialista que va desfer l'esperit renovador de l'escola pública catalana, quedant reclosa l'experimentació pedagògica en àmbits reduïts emparats per iniciatives privades que fins a les acaballes del franquisme no van poder reprendre els vells objectius.

Dolors Piera va iniciar-se en els moviments de renovació pedagògica, però també va ser líder sindical impulsora de la FETE, sindicat de treballadors/es de l'ensenyament, incorporant-se a la Comissió d'Ensenyament, compaginant la tasca docent amb la política.

Va ser responsable de la Comissió Femenina del PSUC, consellera municipal de l'Ajuntament de Barcelona adscrita a la Comissió de Cultura i secretària de la Unió de Dones de Catalunya des d'on va implicar-se en l'atenció a la població refugiada, col·laborant especialment en l'ajut a la població infantil.

La seva implicació en l'activitat política, com a lluitadora per la igualtat d'oportunitats, va provocar un exili forçat per la derrota republicana, primer a França, després a la República Dominicana i, finalment, a Xile. Dolors Piera va haver de viure el desencís a través de les divisions del partit al qual havia dedicat una part important de la seva vida. La causa defensada a la guerra s'havia perdut definitivament i va provocar aixafament moral, disgregació i dispersió a l'exili. Dolors va donar sentit a la seva vida en el país d'acollida i va seguir el seu compromís d'emancipació personal i nacional, reprenent la seva tasca docent, aplicant i donant a conèixer els mètodes pedagògics renovadors que havia après a Catalunya.

El dia 11 de setembre de 1977, Dolors Piera va venir a Barcelona per poder caminar al costat dels milers de manifestants pel passeig de Gràcia, demanant la recuperació de les llibertats del país.

El vincle creat amb les filles i nets la van fer tornar a Xile on va morir als 92 anys el 20 de gener de 2002.

En llegir aquest llibre coneixerem una de les mestres que van fer possible el moviment de renovació pedagògica i social, així com les circumstàncies històriques que l'envoltaven.

Carme Gisbert
EAP Mataró

